

Speech rede 'Het broodnodige water'

Donderdag 6 december

Geachte Voorzitter van de provincieraad,
Geachte Gedeputeerden,
Geachte Griffier,
Geachte provincieraadsleden en mandatarissen,
Geachte Dames en Heren,

Er is een oud verhaal over hoe je een aap moet vangen. Allereerst moet je op zoek gaan naar een grote kruik met een smalle hals. Die moet bovenaan net breed genoeg zijn zodat een aap er zijn hand in kan steken. Vervolgens verzwaar je de kruik gedeeltelijk met steentjes, zodat een aap hem niet meer kan verplaatsen. Ook strooi je lekkernijen die apen graag lusten rond de kruik en stop je er ook een paar in de kruik. Wanneer de aap langskomt en zijn in de opening steekt, zal hij grijpen wat hij grijpen kan. Maar net daarom kan hij zijn vuist, die nu vol lekkers zit, niet uit de nauwe opening van de kruik trekken zonder zijn hand te openen. Zonder los te laten wat hij geogst heeft. En dat wil hij nu juist niet doen. De apenvanger hoeft alleen maar naar de kruik te lopen en de aap op te pakken. Het dier is niet bereid een deel op te offeren om het geheel te redden.

We overschatten dikwijls de waarde van wat we hebben en onderschatten de waarde van wat we kunnen krijgen, als we het oude loslaten. We houden soms zo sterk vast aan dingen, dat we ons niet realiseren dat ze ons geen waarde meer geven, maar juist belemmeren. Kortom als we vast houden aan het bestaande en het vertrouwde, beperken we ons en sluiten we ons af voor nieuwe mogelijkheden.

Door de stijging van de temperatuur wereldwijd smelten de ijskappen van Groenland en Antarctica in een versneld tempo. De klimaatverandering is een niet te negeren realiteit. Even zorgwekkend is de vaststelling dat velen persé blind blijven voor de gevolgen van de klimaatverandering en ze nog altijd niet onder ogen zien. Toch is deze verandering duidelijk vast te stellen en ook meetbaar: de opwarming van de atmosfeer en de oceanen,

onregelmatigere maar intensievere regenbuien, de activiteit van stormen die veranderd is, het slinken van de gletsjers en de stijging en verzuring van de oceanen.

Moedwillige blindheid is de weigering iets te weten wat je móet weten. Het is de weigering te erkennen dat er een gorilla van vierhonderd kilo in de kamer staat en dat er een olifant onder het tapijt ligt. Om zaken die fout lopen aan te pakken, moet je iets opofferen, en een ernstige bedreiging vraagt soms een serieus offer. Als je de waarheid een tijdlang hebt genegeerd, dan krijg je een gevaarlijk lange lijst van noodzakelijke offers. Het is misschien wel minder lastig om de klimaatverandering te negeren, om deze dreiging als vuil onder het tapijt te vegen. En toch.

Dit staat los van het populaire doemdenken en van de hardnekkige vorm van pessimisme die ons probeert te vellen. Die gaat voorbij aan positieve ontwikkelingen, waar we te weinig over horen. Daartegenover is de klimaatontwrichting van een ander kaliber en wél een torenhoge uitdaging voor iedereen.

Er is de voorspelde stijging van de zeespiegel tot 3 meter in 2100. We hebben warme zomers en de lange droogteperiodes. Dit gegeven verplicht ons onze blik te verruimen en ons voor te bereiden op wat komen zal. West-Vlaanderen wordt in veel opzichten door het water én de Noordzee gedragen. Dit geldt zowel voor haar natuur en haar landschap als voor haar welvaart en haar economie. Voor onze waterhuishouding is de klimaatontwrichting een fundamentele uitdaging. Door gepast te anticiperen, kunnen met en door de klimaatverandering ook nieuwe perspectieven ontstaan. De aanpassing van ons watersysteem en –beleid aan de gevolgen van klimaatverandering schept nieuwe mogelijkheden en biedt kansen en ruimte voor innovatie.

Historisch hebben we het waterbeheer steeds aangepast aan de behoeften van de mens. Nu moeten we onze noden aanpassen aan de waterbeschikbaarheid. De natuurlijke watervoorziening is onregelmatiger geworden door de klimaatverandering.

De kans op waterschaarste neemt toe. We stuiten op de beperkingen van ons watersysteem. De natuurlijke watervoorziening wordt onregelmatiger door de klimaatontwrichting. Een ingrijpende bijsturing is nodig. Er moet een halt toegeroepen worden aan waterverspilling en

in tijden van overvloedige regen houden we best zoveel mogelijk water vast. Veel Vlamingen zijn bewust van wateroverlast, te veel water. Minder gekend is het feit dat Vlaanderen waterschaars is en dat er perioden van watertekorten dreigen. Vlaanderen is een waterarme regio, door de bevolkingsdichtheid en de vele activiteiten en omdat er hier weinig of geen grote stromen zijn. Het broodnodige water, dat bij ons overvloedig uit de kraan blijkt te stromen is wel kostbaar goed. Uit een studie blijkt dat slechts 3 OESO-landen over nog minder water per inwoner beschikken dan Vlaanderen. Zelfs in landen als Spanje, Portugal en Griekenland is de waterbeschikbaarheid per inwoner groter dan in onze regio.

Er is nog veel onwetendheid over het eigen waterverbruik. “Waterbalans Kuststreek”, de studie van de Gebiedswerking Kust, die binnenkort publiek wordt gemaakt, komt tegemoet aan een nood aan analyse van waterbehoefte, watergebruik en wateraanbod in onze kuststreek.

Het waterverbruik heeft een grote impact op het ecologisch waterevenwicht. Er is ook het virtueel waterverbruik. Dat geeft de hoeveelheid water weer die nodig is voor de productie van een artikel, een T-shirt bij voorbeeld, beginnend vanaf de groei van gewassen, zoals bij voorbeeld katoen en koffie, tot het eindproduct ervan in de winkelrekken ligt. Zo heeft bij een katoenen T-shirt 2700 liter water opgeslorpt voor het in de winkel verschijnt. Een kop koffie heeft een virtueel waterverbruik van 176 liter. Er is niets mis met een plant of teelt die veel water verbruikt tijdens de groei op voorwaarde dat er in die regio evenveel wateraanvoer is als er wordt onttrokken door de plant. In de praktijk houdt men veelal nog veel te weinig rekening met het ecologisch waterevenwicht. Gelukkig groeit bij overheden, consumenten, bedrijven en landbouworganisaties het bewustzijn van deze waterproblematiek.

Meer dan 97% van alle water op aarde bevindt zich in de oceanen. Slechts 2,5% van alle water is zoet water. Die 2,5%, onze zoetwatervoorraad bestaat voor zo'n 30% uit grondwater.

Over het algemeen is de kwaliteit van ons grondwater zeer goed. Dit maakt grondwater erg gewenst voor drinkwater en industrie. Intensieve watergebruikers zijn onder meer de voedselverwerkende bedrijven, de landbouwsector en de textielnijverheid; sectoren die in

West-Vlaanderen prominent aanwezig zijn. Het water is nodig in de productie, voor de reiniging, voor de koeling van het machinepark of voor irrigatie in de landbouw.

Grondwater maakt deel uit van een watercyclus die vele tientallen jaren, zelfs duizenden jaren lang is en waarbij de watervoerende lagen terug aangevuld worden. Bij overbemaling, teveel oppompen van grondwater, bestaat het gevaar op uitputting van de grondwaterlagen. De grondwatervoorraden zijn cruciaal voor alle sectoren. De Europese Kaderrichtlijn Water eist de garantie van zowel goede kwaliteit als kwantiteit van het grondwater. De grondwatertafel blijft echter dalen. Daarom mag het verbruik de wateraanvoer niet overtreffen. Om de onttrekkingen te beperken is er een doorgedreven vergunningenbeleid nodig. Tevens moeten we de waterbehoefte reduceren. Dit kan door doordachte, innovatieve productietechnologieën, door nog meer water te recycleren en door meer regenwater te laten infiltreren in de bodem, om de grondwaterreserves aan te vullen.

Vlaanderen behoort tot één van de meest verharde regio's in Europa. 14% van Vlaanderen is verhard. Gebouwen, opritten, parkings, industrieterreinen... bemoeilijken de insijpeling van hemelwater in de bodem. Hoog tijd dus voor meer ontharding. Ontharden betekent de bodemafsluiting verminderen door verharding weg te nemen of waterdoorlatend te maken. De Vlaamse regering trok in september onder impuls van minister van Leefmilieu Joke Schauvliege een eerste schijf van 5 miljoen euro uit, als aanmoedigingspremie om verhardingen in beton of asfalt uit te breken.

Er gaan veel stemmen op om zoveel mogelijk het water te infiltreren in de bodem. Infiltratie bevorderen is niet voldoende. Daarom investeert onze provincie ook in een herwaardering van waterputten van landbouwers via publiek-private samenwerking. Slim waterbeheer zorgt ervoor dat de waterberging gebeurt op die plaatsen waar het landschap dit toelaat.

Ook is er nood aan meer bewustzijn dat in specifieke gebieden de teler verantwoordelijkheid draagt voor teeltschade of een mindere geslaagde oogst door droogte. Dit geldt voor een boomkwekerij in een vallei en ook voor waterintensieve teelten op plaatsen waar minder water beschikbaar is. Voor de landbouw geldt vrije teeltkeuze. Een verbeterde koppeling van land- en tuinbouwactiviteiten aan het watersysteem impliceert echter 'waterverstandige' teelten.

Ondertussen erkende de Vlaamse Regering de schade aan landbouwgewassen door de droogte van afgelopen zomer als landbouwramp. Er is de geplande brede weersverzekering voor teeltschade door ongunstige weersomstandigheden.

Onze land- en tuinbouwers voelen de gevolgen van de klimaatwijziging aan den lijve. Het grootste deel van de groenten voor onze belangrijke agrofoodindustrie wordt in onze provincie geteeld. Veel groenteteelten zijn waterbehoefstig. Daarom wordt er volop geïnvesteerd in technologie voor duurzame inzet van irrigatiewater. Ook investeert de land- en tuinbouw al jaren in efficiënter watergebruik op bedrijfsniveau. De glastuinbouw bijvoorbeeld is kampioen in het duurzaam hergebruik van water, via een bijna volledig gesloten recirculatiesysteem. Zo wordt het afvalwater van diepvriesgroenteverwerker Ardo na zuivering door 47 West-Vlaamse boeren hergebruikt voor watertoepassingen in de landbouw.

West-Vlaanderen is voor een groot deel poldergebied. De 100 000 hectaren vlakke polders beslaan ongeveer één derde van de provincie. De polders zijn doorkruist door een netwerk van kleine waterlopen, sloten en grachten. Buiten de polders is er minder fijne vertakking en zijn er meer hoogteverschillen. Het waterbeheer binnen en buiten de polders is dan ook verschillend.

Heel lang bepaalden de landbouwers autonoom het waterpeil in de polders. Het adagium 'peil volgt functie' wil zeggen dat het landgebruik leidend is en dat het waterpeil in de sloten het gewenste landgebruik mogelijk maakt. 'Natuurlijk peil' is de situatie waarbij het waterpeil in de sloten en grachten de seizoenen volgt. In droge perioden dient er dan wel extra water ingelaten te worden om uitdroging en verzilting tegen te gaan.

'Flexibel peil' is een technisch haalbaar compromis: het waterpeil volgt de seizoenen maar binnen een afgesproken boven- en ondergrens. Door te werken met een flexibel waterpeil kan er extra water worden vastgehouden, zodat er voor tijden van zomerdroogte meer zoetwater beschikbaar blijft. Het gaat om slim beheer dat anticipeert op de vaststelling dat extreem weer eerder regel dan uitzondering.

De provincie West-Vlaanderen ambieert om zoveel mogelijk de waterlopen terug het licht te laten zien, door verwijdering van de ondergrondse buizen waardoor ze stroomden. We komen van de tijd dat beken ingebuisd en open riolen waren. Die situatie is totaal aan het

veranderen. Nu gaat het om goede waterkwaliteit en een krachtige aanpak van de toenemende wateroverlast én waterschaarste.

Hoewel waterschaarste en overstromingen zich totaal verschillend manifesteren, liggen deels dezelfde oorzaken aan de basis ervan. Die gemeenschappelijke oorzaken zijn menselijke invloeden die de watercyclus verstoren. De uitbreiding van de verharde oppervlakte, de gewijzigde landbouwexploitatie en het verdwijnen van de kleinschalige landschapselementen bemoeilijken de bodeminfiltratie. Daardoor wordt de grondwatertafel minder aangevuld en stroomt meer water oppervlakkig af. De berging van oppervlaktewater neemt af door het verdwijnen van natuurlijke overstromingsgebieden en door de snellere afvoer van oppervlaktewater door waterbeheersingswerken zoals inbuizen, rechtekken en uitdiepen van waterlopen.

De oplossing lijkt eenvoudig: verhoog de veerkracht van het watersysteem en keer terug naar haar natuurlijke dynamiek. We kunnen de huidige menselijke en ruimtelijke context weliswaar niet negeren. Het hoogst haalbare is het natuurlijk watersysteem herstellen waar mogelijk. Waar dit niet meer mogelijk is, zetten de waterbeheerders in op maatregelen die de veerkrachtkenmerken van een natuurlijk watersysteem maximaal benaderen. Het komt er op aan om de waterlopen terug in open verbinding te stellen met de open ruimte. Zoveel als mogelijk. Ook om het grachtensysteem te optimaliseren. Grachten hebben een dubbel voordeel in de waterhuishouding. Bij hevige neerslag vertragen ze de waterafvoer en houden ze het water langer vast zodat het in de bodem kan infiltreren.

Verzilting is een aloude verschijnsel van poldergebieden. Ook West-Vlaanderen kampt er mee. Aanhoudende droogte zorgt niet enkel voor lage waterpeilen, maar veroorzaakt ook een hoger zoutgehalte in de waterlopen in het kust- en poldergebied. Vanaf een geleidbaarheid van 1 500 microsiemens per centimeter is water ongeschikt om akkergewassen te beregenen. Nog zouter water is ongeschikt om het vee te drinken.

In normale omstandigheden wordt het zoute grondwater in de polders weggeduwd door zoet oppervlaktewater. Daardoor is het mogelijk om in de polders aan landbouw te doen. Een stijgende zeespiegel duwt meer zout water in het grondwater. Door lange periodes van droogte is er minder zoet water om de verzilting tegen te gaan. Zo wordt het grondwater en

het oppervlakte water steeds zouter. Momenteel onderzoekt de Vlaamse overheid hoe de landbouw zich deels aan zout oppervlaktewater kan aanpassen. Welke teelten verdragen brak water? Verziltting hoeft geen ramp te zijn. Het kan ook een opportuniteit zijn. Onderzoek naar gewassen die beter bestand zijn tegen extreme weersomstandigheden en toepassingen van ontzilt water hebben ongetwijfeld een positieve impact op het watergebruik in de landbouwsector. Drones en satellietbeelden kunnen schade snel in beeld brengen. Zo kunnen er gebiedsgerichte maatregelen worden genomen. Ik pleit voor maatwerk. Uniforme maatregelen voor gans Vlaanderen is niet haalbaar, gezien de grote regionale verschillen.

De droogteperiode van vorig jaar leerde ons dat er grote nood is aan een accurate en systematische monitoring van onze waterbeschikbaarheid en waterkwaliteit. Terwijl het in 2017 enkel in West-Vlaanderen uiterst droog was, trof de droogteperiode tijdens de afgelopen zomer gans Vlaanderen. De gevolgen lieten zich ook iets later tijdens de zomer voelen. Vanuit de ervaringen van 2017 namen de waterbeheerders zelf preventieve maatregelen. Zo nam De Vlaamse Waterweg reeds vanaf juni maatregelen om het water in de kanalen en bevaarbare waterlopen zoveel mogelijk vast te houden. Er werd ook bij voorbeeld niet meer geloosd naar zee.

Afgelopen zomer organiseerden we als eerste provincie en net als het jaar voordien een regionaal overleg met de crisiscel. Zo kwamen we tot beperkende maatregelen voor het watergebruik. Andere provincies volgden ons voorbeeld. Er kwam afgelopen zomer, net als in 2017, een captatieverbod voor alle onbevaarbare waterlopen en een algemeen verbod op het gebruik van leidingwater voor het wassen van de auto of het sproeien van het gazon. De gebruiksbeperkingen waren van toepassing op iedereen, zowel particulieren, overheden, ondernemingen als land- en tuinbouwbedrijven. Maatwerk blijft duidelijk belangrijk. De provinciale bijeenkomsten zetten dit in de verf. Het provinciaal informatiepunt over waterschaarste was nodig. De online informatie werd goed gelezen. De website had ruim 17 000 bezoekers. Gemiddeld bleef de gebruiker meer dan 4 minuten op de webpagina. Eenduidige communicatie blijft een belangrijke uitdaging. Na elke neerslagperiode, hoe kort ook, kwam de vraag om de gebruiksbeperkingen op te schorten. De afzonderlijke communicatie door verschillende instanties, de waterwegbeheerder en de drinkwatermaatschappijen zorgde voor verwarring en onduidelijkheid, net als de

commentaren en interpretaties in de media. Daarom pleit ik ervoor dat in dergelijke periodes, meestal ook komkommertijd voor de nieuwsgaring, er slechts één duidelijke communicatielijn is: die van de gouverneurs die waar en wanneer nodig een captatie- en waterverspilverbod uitvaardigen.

Op basis van meetgegevens en diverse klimaatmodellen zijn er wereldwijd diverse inschattingen gemaakt over de klimaatveranderingen en de talrijke gevolgen ervan. Er is wetenschappelijke consensus dat de ijskappen sneller afsmelten dan voorheen en dat er tijdens deze eeuw een hogere zeespiegelstijging kan worden verwacht.

De Noordzee is onze westerbuur. De zeespiegelstijging is een uitdaging voor de zeewering, om ons te vrijwaren van natte voeten. Onze kustlijn is de meest bebouwde van Europa. In West-Vlaanderen woont 33% van de bevolking in laaggelegen poldergebieden gevoelig voor overstromingen vanuit zee. De voorspelde hogere zeepeilen hebben fundamentele gevolgen voor de zeewering. Die moet verder worden versterkt en aangepast. Het Vlaams complex project Kustvisie maakt de strategische oefening.

Hogere zeepeilen zijn niet enkel een uitdaging voor de zeewering. Ze beperken bovendien de afwatering van de binnenwateren in zee.

De combinatie van zeespiegelstijging, hevig stormtij met hoge golven en felle neerslag met stijgend waterpeil in ons waterstelsel stelt ons voor grote uitdagingen, die we technologisch zeker aankunnen. Wel moeten we beseffen dat het onmogelijk is het overstromingsrisico tot nul te herleiden. De bijkomende bebouwing en verharding leggen extra druk op het watersysteem.

Om het risico op overstromingen zo veel mogelijk te verminderen, kiest de Vlaamse overheid voor duurzame oplossingen die aansluiten op het watersysteem. Er wordt ingezet op bescherming tegen kritieke overstromingen, het voorkomen van schade door overstromingen en op paraatheid, de zorg dat iedereen paraat is in geval van overstromingen. Dat zijn de principes van de meerlaagse waterveiligheid: protectie, preventie en paraatheid. We moeten nog meer inzetten op een nog grotere bewustwording en op de weerbaarheid van alle betrokkenen bij overstromingen. Overstromingsrisico's zijn een gedeelde verantwoordelijkheid van de waterbeheerders

samen met ruimtelijke ordening, de lokale overheid, de hulpdiensten, de verzekeringssector en alle inwoners.

Het structurele onderhoud van de peilregulerende infrastructuur is een cruciaal element in het verhaal. Er is nood aan extra middelen om de degelijkheid van de bestaande bouwkundige voorzieningen te blijven garanderen. Ook is het wenselijk om de technische voorzieningen zoveel mogelijk te integreren met op natuur gebaseerde systemen.

De ecosystemendiensten van bij voorbeeld graslanden zijn belangrijk voor het integraal waterbeleid. Veel graslanden bevinden zich in de polders, bij uitstek gebieden die dienst kunnen doen voor de waterbuffering. Ze overstroombaar maken, helpt tegen watertekorten. De economische waarde van grasland is een uitdaging, omdat gras weinig commerciële toepassingen heeft. Om de positieve elementen van grasland te behouden, kan er gekeken worden richting agro-ecologische innovatie.

Water vasthouden en bergen zijn maatregelen die ervoor moeten zorgen dat onze watervoorraad zo groot mogelijk is. Onze grootste watervoorraad is grondwater en die neemt af. Die trend is enkel te keren door maximaal water te laten infiltreren, maar ook door drainage en winning te beperken. Als de grondwaterstanden in het voorjaar hoger zijn, is de kans op problemen in de zomer kleiner. Daarom ook is het belangrijk dat we het regenwater zoveel mogelijk opvangen om het ook huishoudelijk te gebruiken. Het algemeen advies is waar mogelijk regenwater vast te houden. In Koksijde is het verplicht om het regenwater afkomstig van goten, daken en terrassen op het eigen perceel te houden. De overloop van een regenwaterput naar de riolering is niet toegelaten. Algemeen geldt het advies, waar mogelijk, regenwater vast te houden.

Het is een kwestie om de gebruiksfuncties af te stemmen op het watersysteem en het integraal verhaal indachtig te houden. De verbreding van waterlopen in vlakke poldergebieden is op zich waardevol, maar deze maatregel volstaat niet om de benodigde buffercapaciteit te bereiken voor drogere periodes. Grondwater heeft het grootste buffervermogen, maar deze capaciteit is moeilijker te berekenen dan het debiet aan oppervlaktewater van de waterlopen.

Een andere belangrijke stap vooruit is een ruimtelijk beleid dat water als sturend element heeft. De watertoets heeft haar belang. Voor de aflevering van een bouwvergunning wordt er nagegaan of de geplande werken schade toebrengen aan het watersysteem. Is die schade te groot, dan kan de vergunning worden geweigerd.

De industrie percipieert de grondstof water noodzakelijk anders. Heel wat bedrijven gebruiken grote volumes water. Voor onze Vlaamse en Europese economie is water een zeer belangrijke vestigingsfactor. Onze waterbeschikbaarheid staat almaar meer onder druk door de klimaatwijziging. Meervoudig gebruik van water en verantwoorde vormen van waterberging zijn op alle vlak fundamenteel.

Efficiënt waterbeheer en rationeel waterverbruik in de productieprocessen zijn voor heel wat bedrijven een belangrijk statement. Dit door afvalwater te gaan hergebruiken, maar ook door interne waterstromen in kaart te brengen en door de waterhuishouding te optimaliseren. De voedingsindustrie is bereid om nog meer inspanningen te leveren voor hergebruik van water, maar stoot op wettelijke beperkingen. Er is vanuit de sector de vraag om zelf te bepalen welk type water waar wordt ingezet, zoals in Nederland. De voorwaarden zijn dan dat de voedselkwaliteit gegarandeerd is en het bedrijf de lozingsnormen respecteert.

Dankzij het gebruik van alternatieve waterbronnen werden de diepe grondwaterwinningen substantieel afgebouwd. In de jaren '80 haalden bedrijven tot 90% van hun waterbevoorrading uit de sokkel. Vandaag is dat nog zo'n 5%.

Voor het waterverbruik en –beheer kunnen we niet meer voorbij aan de inzet van technologie en big data om *evidence based* te werken. Een instrumentarium om het waterverbruik te temperen, is fundamenteel. Voor de landbouw betekent dit gerichte inzet van aangepaste teelten en precisielandbouw, in combinatie met innovatieve inzet van water. Zo komen we tot een optimaal gebruik en wordt verspilling vermeden.

Voor de woning betekent dit dat er zo weinig mogelijk water wordt aangevoerd met een minimum lozing na gebruik. Dat we massaal regenwater opvangen en bufferen, betekent helaas niet dat we het nuttig gebruiken en hergebruiken. Licht verontreinigd water met

zeepresten, afkomstig van de douche, de wasmachine of de keuken kan perfect hergebruikt worden om bij voorbeeld het toilet te spoelen.

Ons drinkwater is vrij goedkoop: 1000 liter kost nog geen 5 euro. Bovendien is dit drinkwater van uitstekende kwaliteit én aan huis geleverd. We kunnen met een gerust hart van de kraan drinken, in plaats van flessenwater.

Van elke liter water op aarde zijn slechts twee druppels water drinkbaar. De rest is bevroren of te zout voor consumptie. Door de toenemende wereldbevolking krijgt binnen tien jaar één derde te kampen met een levensbedreigend watertekort. Ondanks hun zoutgehalte zijn de oceanen een mogelijke bron voor het drinkwater van de toekomst. Zout water in je glas klinkt niet meteen aantrekkelijk. Ik pleit er dan ook voor dat er aan onze Kust een proefproject voor zeewaterontzilting wordt opgestart, in de schoot van de Blauwe Cluster. Wat in Catalanië en Malta kan, moet hier ook kunnen. Argumenten over de hoge kostprijs van het ontziltingsprocedure zijn voor mij niet de kwestie. Ons drinkwater wordt hoe dan ook duurder in de toekomst.

Als laatste element van mijn betoog heb ik het met jullie over onze belangrijke kustpolders, een gebied dat ruim 1/3^e van onze provincie beslaat. Polders en wateringen zijn openbare besturen die autonoom beslissingen nemen en werken aan en rond de waterlopen in hun werkingsgebied. Door de fusiebeweging zijn er in West-Vlaanderen nog zes polderbesturen en werd de omslag naar professionalisering gemaakt. In de andere provincies is het aantal polderbesturen veel groter.

Over de polders en wateringen is er nog steeds stemmingmakerij, waarbij ze worden beschouwd als oubollig, niet deskundig en louter de landbouwersbelangen dienend. In onze provincie zijn de polderwaterbeheerders ware als experts in het watermanagement. De West-Vlaamse polders zijn moderne, kennisintensieve organisaties, die dag en nacht het gebied bewaken tegen wateroverlast en beschermen tegen de nefaste gevolgen van langdurige droogte. In het poldergebied staan we voor de uitdaging van de toenemende verzilting en de verminderde beschikbaarheid van zoetwater, wat het watersysteem ook onder druk van conflicterende belangen zet. Wat de verzilting betreft, is het belangrijk een goed inzicht te hebben in de kwaliteit van het grond- en het oppervlaktewater en in de interactie tussen beide. De polders worden hierin bijgestaan door de VMM. Op haar vraag

voeren de polders metingen van de geleidbaarheid van het oppervlaktewater uit. De meetinfo is steeds raadpleegbaar via waterinfo.be.

Het behoeft dan ook geen betoog dat ik, tegen de stemmingmakerij in, pleit en blijf pleiten voor het behoud van de West-Vlaamse polderbesturen, los van politieke agenda's of de bevindingen van de andere provincies.

Onlangs is het innovatieve project "Internet of Water" opgestart. Dit is een indrukwekkend netwerk van sensoren in combinatie met slimme monitoring en databeheer. Piepkleine sensoren worden in waterlopen, riolen, bufferbekkens en waterreserves geplaatst en geven in *real time* data door. Vervolgens koppelt VITO de gegevens aan slimme algoritmes, waardoor de gebruiker meteen toegang heeft tot een heus 'waterbrein' met modellen die toekomstige evoluties voorspellen. Het pilootproject aan De Blankaart in Diksmuide levert de eerste belangrijke inzichten: hoe nauwkeurig kan er gemeten worden, wat zijn de technische uitdagingen om de betrouwbaarheid en schaalbaarheid van een uitgebreid netwerk te garanderen, hoe kunnen de resultaten duidelijk worden gevisualiseerd en kenbaar worden gemaakt. Op die manier kan er efficiënt worden ingespeeld op acute veranderingen en verwachtingen op langere termijn en kunnen we ons beter wapenen tegen droogtes, wateroverlast en watervervuiling. Hier moeten we versneld verder werk van maken. Deze aandachtspunten zijn prioritair.

De provinciale dienst Waterlopen speelt een belangrijke rol bij het succesvol functioneren van onze West-Vlaamse polders. Er is ook een goed functionerend partnerschap tussen de waterbeheerders in onze provincie. Als voorzitter van de Bekkenbesturen in West-Vlaanderen stel ik vast dat er onder de waterbeheerders een proactieve en pragmatische mentaliteit heerst en dat samenwerking als evident wordt beschouwd.

Daarom kan de expliciete organisatie van een West-Vlaams Kenniscentrum Kustpolders ervoor zorgen dat er heel gericht en effectief expertise wordt gebundeld. Die nood is er ook. In de schoot van de provinciale dienst Waterlopen en de Polders, met de medewerking van VMM, het Vlaams Kenniscentrum Water, academische faculteiten en andere relevante actoren kan er een kennisplatform worden uitgebouwd. Ook Omgeving Vlaanderen en de Vlaamse Landmaatschappij, met hun specifieke taakstelling en projecten, worden

noodzakelijk in het verhaal betrokken. Een integrale benadering waarbij ook ruimtelijke aspecten en landinrichting mee instromen, is fundamenteel. Ook vanuit het Departement Landbouw en Visserij en van INAGRO kan een substantiële inbreng komen.

Het kenniscentrum Kustpolders zorgt door gerichte inzameling voor zoveel mogelijk data over zowel waterhuishouding, -kwaliteit als kwantiteit die toelaten ecosysteemdiensten te duiden en te herstellen. Er wordt maximaal beroep gedaan op sensoren om cruciale info in real time te monitoren. Er kunnen accurate voorspellingsmodellen worden gegenereerd door de inbreng van data van het KMI en het Waterbouwkundig Labo en alle info zoals van waterinfo.be. Hierdoor wordt een dynamisch peilbeheer mogelijk. Het Kenniscentrum Kustpolders kan ook tegemoet komen aan de nood aan een specifieke kennisbank met studies over de diverse aspecten van watermanagement in poldergebied, zoals beheer, kwaliteit en innovatie.

Wanneer de bouwstenen en diensten vanuit het kenniscentrum over het poldergebied strategisch duidelijk zijn, kan er bepaald worden welke data vrij beschikbaar zijn. Het is immers een belangrijke opdracht van de overheid om het platform te zijn waarop onze economie en onze maatschappij is gebouwd.

In zijn boek “De nieuwe economie” geeft Tim O’Reilly aan hoe technologie de wereld gaat veranderen en hoe hierdoor de visie dat een overheid alleen moet doen wat alleen een overheid kan doen, wordt uitgedaagd. Dat is een ideologische kwestie, maar wat de auteur verder schreef, kan ons inspireren: *“Als we iets gevonden hebben wat werkt, moeten we dat delen en voor hergebruik beschikbaar maken; men hoeft het wiel niet telkens opnieuw uit te vinden. Dat betekent dat er platforms en registers gebouwd moeten worden waar anderen op verder kunnen borduren, en dat er hulpmiddelen beschikbaar komen die anderen kunnen gebruiken en die aan het werk van anderen gekoppeld kunnen worden”*. Dit idee is niet nieuw, maar omdat het de platformuitbouw aan een overheidstaak koppelt, verdient het onze aandacht. Open data is de toekomst.

Er is veel expertise en vakbekwaamheid onder de waterbeheerders. De professionals en wetenschappers werken aan een doordachte en vlotte transitie naar een meer veerkrachtig watermanagement, dat de impact van de klimaatverandering op het water kan stroomlijnen. Ook dit verdient onze ondersteuning en waardering.

Ik dank dan ook iedereen die van veraf of dichtbij betrokken was bij het tot standkomen van deze rede over water in onze provincie. Ook bijzonder veel erkenning voor het dagelijks engagement van de waterbeheerders en andere diensten die er dagdagelijks samen voor zorgen dat de waterhuishouding in West-Vlaanderen de omslag kan maken naar een klimaatbestendig waterbeheer.

Dames en heren

Dan wil ik u nu graag uitnodigen voor het debat. Dit is ondertussen een jaarlijkse traditie. Ik heb enkele prominente spelers van het waterverhaal samengebracht.

Dit zijn:

Jan Vandecavey, Dirk Van der Stede, Koen Martens en Peter Van Besien, met als moderator professor Patrick Meire. Peter, als directeur Infrastructuurwerken Kust van het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust, is een buitenbeentje in het waterverhaal, maar zijn aanwezigheid is niet zonder reden. Een rode draad doorheen mijn betoog was de zeespiegelstijging, een bezorgdheid van MDK. Vandaar dat het me gepast leek om bij Peter te polsen naar wat het agentschap onderneemt.

Ik wens jullie alvast met dit debat een leerrijk moment en dank jullie voor de aandacht.

Carl Decaluwé

Gouverneur van West-Vlaanderen